

HRVATI BOSANSKE POSAVINE

Dražen ZETIĆ: Značaj etnonima u ruralnim krajevima i utjecaj velikih sila kroz povijest

Dražen Zetić · 28. kolovoza 2025.

Nemali broj puta u povijesti prostor Bosanske Posavine (Gradačac, Derventa, Brčko, Orašje, Modriča, Bosanski Brod, Odžak, Bosanski Šamac i pripadajuća okolna sela) je bio izložen okupacijama stranih zavojevača. Uvijek su tu bile prisutne kraljevske dinastije Ugarske, Osmanlija i Habsburgovaca. Njihovi gospodarski interesi, nerijetko su također bili vezani uz njihove dominantne vjeroispovijesti. Vjera je često kroz povijest znatno doprinosila oblikovanju tih krajeva, formirala mentalne sklopove i na neki svojevrsni način 'primoravala' stanovništvo – pretežno ruralnih krajeva na bespogovornu poslušnost istambulskoj porti, kraljevima i monarhijama. Dakako, kada se uzme iznimno težak položaj kmetova, neophodno se mora naglasiti da su njihovi životi u takvim feudalnim poredcima bili skoro pa bezvrijedni. Osim u višestoljetnoj obvezi davanja desetina uroda Crkvi ili' poreznog tributa porti i monarhiji, te kao hvalevrijedni vojnički kadar za krvave ratove i još krvavije juriše na tvrđave od praha i prašine.

Uz takav mukotrpan rad u težačkim uvjetima (za razliku od građanskog), ponajčešće se jedino selo uspijevalo oduprijeti ondašnjim surovim imperijalnim represijama, te preživjeti kao predani promicatelji narodne trobojnice i neiskorjenjive svijesti o vlastitoj pripadnosti autohtonoj jezičnoj tradiciji

U narodnim otkanjima, sačuvane su neprocjenjive stare besjede seoskih prostranstava. Izgleda da je priprost čovjek seljak kao zadnje etnografsko uporište hrvatskoga naroda, bivao među posljednjim uporištima otpora Bosanske Posavine i susjedne Slavonije, u duhovnom i kasnije u jasno izraženom identitetskom smislu.

Pa je tako od velikog značaja istaknuti i da je tridesetih godina dvadesetog stoljeća, čovjek Posavijak bezrezervno (pri)stao uz bok narodnog tribuna HSS – ovca Stjepana Radić. Takva masovna pristajanja seljaštva Bosanske Posavine, sve značajnije bivaju (politički) uočljiva pogotovo nakon dramatičnih proglašenja hrvatskog narodnog preporoda, te rađanju ideja nacije i ljudskih prava u mnogim europskim središtima nekadašnjih svjetskih imperija.

Osnivane su mnogobrojne čitaonice, zaklade, zadruge, kulturna umjetnička društva (*Napredak*, 1902.), skladale opere i kazališne predstave, tiskali se narodni kalendari, tjednici i pobudnice, spomenice i pisala književna djela visoke vrijednosti u tadašnjim hrvatskim sredinama. Znakovito je da su u središtu svih tih kulturnih manifestacija, uvijek u prvom redu bile teme iz hrvatske narodne predaje kao ključni idejni pokretači i nosioci potisnutih nacionalnih osjećaja.

Pored svjetovnih institucija i ustanova (*matice*), nesumnjivo je najznačajniju ulogu kao (su)kreatorica oblikovanja života u rubnim predjelima prema rijeci Savi, ponajviše od svih kao jedna od najorganiziranijih pokroviteljica imala Katolička crkva. Njezin nemjerljivi doprinos bio je osobito izražen: u poučavanju i brizi za siromašne i nemoćne, razvoju mnogih kultura u agronomiji, pastoralu i dušobrižništvu prema bespomoćnima i potrebitima), poticanju razvoja školstva i sveučilišta, različitih umjetničkih nagnuća i glazbenih ostvarenja.

Pa su tako u Bosanskoj Posavini, posebnu misiju imali bosnonogi hodočasnici ili *Red Manje Braće*. Redovnici franjevci su stoljećima bili stupovi pismenosti i jezika, narodne medicine (liječenje mnogih epidemija i zaraza), poljodjelstva, prvih iscjeljitelja od sušnih razdoblja i gladi, te iznimnih revnih radnika na prostranim samostanskim poljima. Njihova stoljetna vrijednost je od neizmjerljive dobrobiti za hrvatski narod Bosanske Posavine. Jer su upravo ti gorljivi propovjednici, nemali broj puta sa svojih propovjedaonica, pozivali svojim proročkim glasom na prbranost i oprez. Kao što su nekoć crkvena zvona skrovitih isposničkih zdanja najavljivala dolazak nevremena i prestanak ratova, svečano najavljivala ceremonije vjenčanja i žalosna naricanja posljednjih ispraćaja, tako su svakog dana istodobno podsjećala i na nerijetko sumornu, blatnjavu i bezdušnu prolaznost, ali i na grandiozne trenutke ljepote bogomdanog krhkog života.

Zvuk zvona pratio je seljake poput podsjetnika i opomene, kako negda u bremenitoj prošlosti, pa tako i danas u užurbanoj svagdašnjici. Istančana viševjekovna svijest ostala je duboko utkana i u tihim prizvucima nikada dovoljno isplakanih suza hrvatskog naroda Bosne Srebrene.

Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije iz programa

poticanja novinarske izvrsnosti

Dražen ZETIĆ, 28. 08. 2025.

Vaša adresa e-pošte neće biti objavljena. Obavezna polja su označena sa *

Komentar

Ime *

E-pošta *

Web-stranica

Objavi komentar

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)

Dražen Zetić

Pisac, pjesnik, fotograf, snimatelj, zaljubljenik u kulturu, povijest i umjetnost.

[View all posts](#)

< Isejleništvo iz Hrvatske

Ivo KRIŠTIĆ: U JEDNOJ NOĆI IZGUBIO SAM 35.000 KUNA: Potresna ispovijest Ivana iz Podravine o paklu kocke >

YOU MIGHT ALSO LIKE

